

ZA NAMI GŁÓWNE OBCHODY MIĘDZYNARODOWEGO DNIA OCHRONY ZABYTEKÓW 2024

Posted on 18 kwietnia 2024

Tegoroczne główne obchody Międzynarodowego Dnia Ochrony Zabytków odbyły się 18 kwietnia, w Zamku Królewskim w Warszawie.

Międzynarodowy Dzień Ochrony Zabytków, obchodzony na całym świecie 18 kwietnia, ustanowiony został przez Komitet Wykonawczy Międzynarodowej Rady Ochrony Zabytków ICOMOS w 1983 roku i wpisany przez UNESCO do rejestru ważnych dat o znaczeniu dla całego świata.

Celem „święta zabytków” jest przede wszystkim przybliżenie społeczeństwu zagadnień związanych z ochroną spuścizny minionych pokoleń. Jest to również święto wszystkich, którzy na co dzień zajmują się ochroną i opieką nad zabytkami – konserwatorów, historyków sztuki i architektury, urbanistów, archeologów oraz przedstawicieli innych zawodów pracujących na rzecz ochrony zabytków, a także społeczników, właścicieli, opiekunów i zarządców obiektów zabytkowych. **Dyrektor Narodowego Instytutu Dziedzictwa, dr hab. Katarzyna Zalaśńska** podkreśliła podczas tegorocznych regionalnych obchodów MDOZ 2024 w Krakowie cel organizacji wydarzeń w całej Polsce:

"Ważne jest to, aby to święto tętniło życiem również pomiędzy właścicielami zabytków, między miłośnikami, żeby było osią spotkań osób, które opiekują się dziedzictwem narodowym na co dzień, dlatego że w rzeczywistości jest to święto nie tylko służb konserwatorskich, ale przede wszystkim jest to ważny dzień, w którym przypominamy, podkreślamy trud tych wszystkich, którzy na co dzień opiekują się spuścizną kulturową naszego kraju."

Co roku centralne obchody Międzynarodowego Dnia Ochrony Zabytków odbywają się w innym miejscu – w tym roku, **18 kwietnia**, spotkaliśmy się w **Zamku Królewskim w Warszawie**. **Tematem przewodnim obchodów był jubileusz 30-lecia pierwszych pomników historii oraz 70-lecie Konwencji o ochronie dóbr kulturalnych w razie konfliktu zbrojnego z 14 maja 1954 roku.**

"Trzeba pamiętać i podkreślać, że zabytki są one nie tylko atrakcją turystyczną, ale także materialnymi pamiątkami, które

Łączą nas z przeszłością i pozwalają odkrywać doświadczenia tych, którzy byli przed nami. Jesteśmy świadkami tego, jak krucho i podatne na zniszczenie jest dziedzictwo w obliczu konfliktów zbrojnych. Jego ochrona jest więc nie tylko obowiązkiem prawnym, ale także moralnym i etycznym"

- powiedziała **Bożena Żelazowska**, Sekretarz Stanu w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Generalna Konserwator Zabytków, podczas wystąpienia otwierającego główne obchody MDOZ w Warszawie.

Przemówienia otwierające wygłosiły również profesor Bogumiła Rouba - Przewodnicząca Rady Ochrony Zabytków przy Ministrze Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz profesor Alicja Jagielska-Burduk - Sekretarz Generalna Polskiego Komitetu ds. UNESCO. Następnie uhonorowana została pani inżynier architekt Irena Oborska, która obchodzi dzisiaj 93. urodziny.

W pierwszej, oficjalnej części obchodów Międzynarodowego Dnia Ochrony Zabytków, Generalna Konserwator Zabytków Bożena Żelazowska, wręczyła odznaczenia dla służb konserwatorskich i osób zasłużonych dla bezpieczeństwa dziedzictwa kultury.

Medal „Zasłużony Kulturze Gloria Artis” otrzymali:

- prof. dr hab. Dorota Folga-Januszewska – Złoty Medal – za pracę muzealniczą i badawczą z zakresu muzeologii, aktywne działanie w obszarze bezpieczeństwa dziedzictwa kultury oraz pionierską identyfikację wojen informacyjnych jako nowego zagrożenia dla dziedzictwa.
- Lidia Klupsz – Brązowy Medal – za ponad trzydziestoletnią aktywną pracę na rzecz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami oraz popularyzację ich wartości zarówno w sferze zawodowej jak i społecznie, w tym badania prawnych aspektów ochrony zabytków i dóbr kultury oraz działania związane z waloryzacją i ochroną krajobrazu kulturowego.
- Mirosław Olbryś – Brązowy Medal – za działanie na rzecz ochrony zagrożonego dziedzictwa kultury, w szczególności na terenie współczesnego Iraku i pracę w warunkach otwartego konfliktu zbrojnego na stanowiskach wpisanych na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO.

Złotą odznakę "Za opiekę nad zabytkami", przyznawaną za wieloletnią pracę na rzecz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami oraz zaangażowanie w działania popularyzatorskie, edukacyjne i społeczne z zakresu dziedzictwa kulturowego otrzymali:

- Elżbieta Pawlak, z Narodowego Instytutu Dziedzictwa
- Piotr Zubowski, Dyrektor Muzeum Kresów w Lubaczowie

Srebrną odznakę "Za opiekę nad zabytkami" otrzymali:

- Hanna Mackiewicz z Narodowego Instytutu Dziedzictwa

- Adam Płoski z Narodowego Instytutu Dziedzictwa
- Bogdan Met, inżynier wykonujący prace przy zabytkach

Odnakę honorową "Zasłużony dla kultury polskiej" otrzymali:

- Roman Czejarek, dziennikarz - za promocję i dokumentowanie miejsc związanych z polską kulturą, tradycją i historią, w szczególności za prowadzenie wielogodzinnych audycji „na żywo” w miejscach ważnych dla naszej kultury i dziedzictwa narodowego.
- Elżbieta Graboś, konserwator zabytków i właścicielka skansenu Zagroda Apolonia w Zakrzowie – za pracę przy konserwacji obiektów zabytkowych, a także na rzecz ochrony dziedzictwa kulturowego, zabytków, tradycji oraz rozpowszechnianie kultury, zarówno lokalnie, jak i ogólnokrajowo.
- dr Przemysław Nocuń, pracownik naukowy w Instytucie Archeologii Uniwersytetu Jagiellońskiego – od kilkunastu lat działa w Stowarzyszeniu "Wieża Książęce w Siedlęcinie", jedynej polskiej organizacji przyjętej do International National Trust Organisation. Stowarzyszenie od wielu lat prowadzi działalność związaną z badaniami archeologicznymi średniowiecznej wieży mieszkalnej w Siedlęcinie koło Jeleniej Góry. Działanie stowarzyszenia jest także wzorcowym przykładem budowania relacji ze społecznością lokalną oraz młodzieżą zainteresowaną historią.
- Michał Winiarski, właściciel i opiekun osady młyńskiej Roztoka-Brzeziny – za działania na rzecz przywrócenia drewnianej osady młyńskiej do świetności i uczynienie z niej ważnego ośrodka życia kulturalnego oraz społecznego w gminie Gródek nad Dunajcem.
- Maria Markiewicz, Członek Zarządu Fundacji Centrum Badań nad Historią i Kulturą Małych Miast w Tykocinie - za czterdzieści lat aktywnego społecznego zaangażowania w działalność na rzecz ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków miasta Tykocina, w szczególności architektury drewnianej.

Za wkład w zapewnienie bezpieczeństwa dziedzictwa kultury w ramach misji stabilizacyjnej Wojska Polskiego w Iraku i Afganistanie, przygotowanie programu szkolenia dla żołnierzy z tego obszaru oraz współuczestnictwo w badaniach dotyczących świadomości międzykulturowej w operacjach wielonarodowych oraz znaczenia kultury w operacjach wojskowych **odznakę honorową "Zasłużony dla kultury polskiej"** otrzymali:

- płk dr Andrzej Dylong,
- płk dr Marcin Matczak,
- dr hab. Hanna Schreiber,
- Ewa Potrzebnicka,
- Edward Krawczyk,

- Robert Litwiniuk,
- Jerzy Kolasa,
- Agnieszka Krasowska.

Druga część spotkania poświęcona była wystąpieniom przedstawiającym znaczenie oraz rolę ochrony dziedzictwa kulturowego i tożsamości narodowej jako istotnego czynnika walki zbrojnej zarówno w perspektywie historycznej, jak i współczesnych wyzwań związanych z bezpieczeństwem dziedzictwa oraz możliwości wykorzystania nowych technologii w służbie zabytkom. Lokalizacja tegorocznych głównych obchodów MDOZ 2024 miała wymiar symboliczny, ponieważ Zamek Królewski w Warszawie wraz z Zespołami Starego i Nowego Miasta oraz Krakowskim Przedmieściem jest jednym z pierwszych piętnastu pomników historii, które w tym roku obchodzą swój jubileusz – 30-lecia uznania za pomnik historii, na podstawie zarządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polski z dnia 8 września w 1994 roku.

Pierwsza prelekcja dotyczyła dziedzictwa prof. Jana Zachwatowicza, najpierw zaprezentowano wystąpienie online prof. Krystyny Zachwatowicz-Wajdy, następnie wypowiedział się Prezes Zarządu Głównego Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków, mgr Jacek Rulewicz.

Dyrektor Narodowego Instytutu Dziedzictwa, dr hab. Katarzyna Zalaśńska mówiła o 30-leciu pomników historii, zwracając uwagę na aktualne wyzwania związane z ocaleniem dziedzictwa kulturowego dla przyszłych pokoleń:

"Ocalić najcenniejsze – to cel jednej z najważniejszych instytucji systemu ochrony zabytków w Polsce tj. „pomników historii”. Pomnik historii to nie tylko zaszczytny tytuł, przywilej, wsparcie, ale również wielkie zobowiązanie - nie tylko opiekunów tych miejsc, ale nas wszystkich. Pomniki historii są po to, aby zwrócić uwagę na to, jakie skarby mamy w swojej kulturze."

"Ocalić najcenniejsze – to też wezwanie do działania, szczególnie aktualne wobec sytuacji za naszą wschodnią granicą. Jeszcze mocniej to wybrzmiewa, gdy w tle obchodów Międzynarodowego Dnia Ochrony Zabytków pojawia się 70-lecie Konwencji haskiej. Właściwa implementacja jej postanowień jest możliwa wyłącznie poprzez powszechną aktualizację dokumentacji dotyczącej zabytków. Misja Instytutu, realizowana przez Ośrodek Dokumentacji Zabytków, a potem Krajowy Ośrodek Badań i Dokumentacji Zabytków, jest dzisiaj bardziej aktualna niż kiedykolwiek. Zapewnienie aktualnej, pełnej dokumentacji zasobu zabytkowego w Polsce staje się kluczowym wyzwaniem z punktu widzenia systemowej odpowiedzi na potrzebę budowy nowego systemu bezpieczeństwa dziedzictwa kulturowego."

O 70-leciu Konwencji o ochronie dóbr kulturalnych w razie konfliktu zbrojnego mówił Krzysztof Sałaciński, Prezes Polskiego Komitetu Błękitnej Tarczy. Wystąpienie płk dr Marcina Matczaka, Zastępcy Szefa Sztabu ds. Operacyjnych w 1 Dywizji Piechoty Legionów dotyczyło strzeżenia dziedzictwa kulturowego i tożsamości narodowej jako istotnego czynnika walki zbrojnej z perspektywy historycznej i współczesnych wyzwań. Następnie Aleksandra Brodowska, ekspertka Narodowego Instytutu Dziedzictwa wygłosiła prelekcję o zmianie podejścia do problematyki bezpieczeństwa dziedzictwa kulturowego po 24 lutego 2022 roku. Ostatni mówił Marek Lemiesz, pełnomocnik dyrektora NID ds. współpracy międzynarodowej i ochrony dziedzictwa, który przedstawił Ukrainian Heritage Rescue Project oraz jak wykorzystuje się w nim doświadczenia polskich specjalistów ds. dóbr kultury przy PKW Irak i PKW

Afganistan.

Główne obchody Międzynarodowego Dnia Ochrony Zabytków 2024 zakończył występ artystyczny Reprezentacyjnego Zespołu Artystycznego Wojska Polskiego.

Wydarzeniem towarzyszącym głównym obchodom MDOZ 2024 jest organizowana przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, przy współpracy z Ministerstwem Obrony Narodowej, Naczelną Dyрекcją Archiwów Państwowych, Archiwum Państwowym w Warszawie, Wydziałem Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego, Zamkiem Królewskim w Warszawie, Stowarzyszeniem Konserwatorów Zabytków, Polskim Komitetem Błękitnej Tarczy konferencja naukowa „Wojna a ochrona dziedzictwa kultury”, która odbędzie się 19 kwietnia w Arkadach Kubickiego w Zamku Królewskim w Warszawie.

Program wydarzenia dostępny <[tutaj](#)>

W czasie obchodów oraz konferencji naukowej została otwarta wystawa „Warszawa silniejsza od wojny”, zorganizowana przez Archiwum Państwowe w Warszawie, i będzie ona dostępna dla zwiedzających na dziedzińcu Zamku Królewskiego w Warszawie.

Relacja z głównych obchodów MDOZ 2024 jest dostępna na naszym kanale YouTube TV NID:

<https://www.youtube.com/watch?v=suNufm13hV8>

Główne obchody MDOZ 2024 organizowane są przez Narodowy Instytut Dziedzictwa, we współpracy z Biurem Dyrektora Generalnego w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz w partnerstwie z Zamkiem Królewskim w Warszawie.

Szczegółowe informacje dotyczące planowanych wydarzeń, dostępne są w [Kalendarzu wydarzeń](#) na stronie nid.pl.

Patronat honorowy nad wydarzeniem objęła Bożena Żelazowska, Generalny Konserwator Zabytków, Sekretarz Stanu w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Obchody Międzynarodowego Dnia Ochrony Zabytków zostały sfinansowane ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

przemówienie Bożeny Żelazowskiej, Sekretarz Stanu w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Generalnej Konserwator Zabytków - otwarcie głównych obchodów MDOZ 2024, fot. Bartek Dębkowski / Kreatyw! Media

przemówienie profesor Bogumiły Rouby - Przewodniczącej Rady Ochrony Zabytków przy Ministrze Kultury i Dziedzictwa Narodowego- główne obchody MDOZ 2024, fot. Bartek Dębkowski / Kreatyw! Media

przemówienie profesor Alicji Jagielskiej-Burduk - Sekretarz Generalnej Polskiego Komitetu ds. UNESCO, główne obchody MDOZ 2024, fot. Bartek Dębkowski / Kreatyw! Media

Irena Oborska i Bożena Żelazowska, Sekretarz Stanu w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Generalna Konserwator Zabytków, główne obchody MDOZ 2024 w Zamku Królewskim w Warszawie, fot. Bartek Dębowski / Kreatyw! Media

odznaczeni medalem "Zasłużony Kulturze Gloria Artis", fot. Bartek Dębowski / Kreatyw! Media

odznaczeni odznaką "Za opiekę nad zabytkami", fot. Bartek Dębkowski / Kreatyw! Media

odznaczeni odznaką honorową "Zasłużony dla kultury polskiej", fot. Bartek Dębowski / Kreatyw! Media

Główne obchody MDOZ 2024 w Zamku Królewskim w Warszawie, fot. Bartek Dębkowski / Kreatyw! Media

mgr Jacek Rulewicz - prelekcja podczas głównych obchodów MDOZ 2024, fot. Bartek Dębkowski / Kreatyw! Media

wystąpienie dyrektora Narodowego Instytutu Dziedzictwa, dr hab. Katarzyny Zalasńskiej podczas głównych obchodów MDOZ 2024, fot. Bartek Dębowski / Kreatyw! Media

Krzysztof Sałaciński, Prezes Polskiego Komitetu Błękitnej Tarczy, prelekcja podczas głównych obchodów MDOZ 2024 w Zamku Królewskim w Warszawie, fot. Bartek Dębkowski / Kreatyw! Media

wystąpienie płk dr Marcina Matczaka, Zastępcy Szefa Sztabu ds. Operacyjnych w 1 Dywizji Piechoty Legionów, fot. Bartek Dębkowski / Kreatyw! Media

Aleksandra Brodowska z Narodowego Instytutu Dziedzictwa, prelekcja podczas głównych obchodów MDOZ 2024 w Zamku Królewskim w Warszawie, fot. Bartek Dębkowski / Kreatyw! Media

Marek Lemiesz z Narodowego Instytutu Dziedzictwa, prelekcja podczas głównych obchodów MDOZ 2024 w Zamku Królewskim w Warszawie, fot. Bartek Dębowski / Kreatywi! Media

zastępca dyrektora NID Elżbieta Ofat, dyrektor NID dr hab. Katarzyna Zalasińska, Sekretarz Stanu w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Generalna Konserwator Zabytków Bożena Żelazowska, zastępca dyrektora Zamku Królewskiego w Warszawie, Ziemowit Koźmiński, fot. Bartek Dębkowski / Kreatyw! Media

występ artystyczny Reprezentacyjnego Zespołu Artystycznego Wojska Polskiego. fot. MKiDN / Krzysztof Sałaciński